

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-490-0-11>

**CURRENT PROBLEMS OF UKRAINIAN-POLISH RELATIONS
IN THE CONDITIONS OF RUSSIAN AGGRESSION
AGAINST UKRAINE**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИХ
ВІДНОСИН В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ
ПРОТИ УКРАЇНИ**

Poplavskiy S. Yu.

*Postgraduate student at the Department
of National Security and Political
Science
National University «Ostroh Academy»
Ostrog, Ukraine*

Поплавський С. Ю.

*аспірант кафедри Національної
безпеки та політології
Національний університет
«Острозька академія»
м. Острог, Україна*

На початку XXI століття світ зазнав значних змін, які суттєво впливають на відносини між державами. Польща та Україна також не залишаються осторонь цих процесів, і хоч вони постійно намагаються налагоджувати партнерську співпрацю, усе ж їм доводиться долати чимало проблем.

У 2013 році, не без втручання російських спецслужб, вкотре з новою силою розгорілися дискусії щодо різних інтерпретацій українсько-польського історичного минулого і політики пам'яті, що їх провадять обидві держави. Приводом стали 70-ті роковини трагічних подій на Волині під час Другої світової війни, які польські праві на чолі з ПіС характеризували як «етнічну чистку з елементами геноциду українськими націоналістами мирних польських громадян». 12 липня 2013 року це формулювання також підтримав польський Сейм. А уже в 2016 році Сейм Польщі схвалив документ, яким криваві події на Волині 1943–1945 років були неправомірно названі геноцидом [4].

У 2014 році росія окупувала Крим. Ці події стали загрозою і для безпеки Польщі. Польський уряд не визнав результатів референдуму, проведеного росією на ТОТ Крим, та рішення москви щодо приєднання півострова до росії. Однак після вторгнення російських військ на територію Донецької та Луганської областей України та підписання у вересні 2014 року Мінських угод Польща була усунута від участі в переговорному процесі щодо врегулювання ситуації. Польська опозиція, критикували польського президента Б. Комаровського за недостатню міжнародну активність у просуванні державних

інтересів. Вони підкреслювали, що Польща як партнер має бути за столом учасників переговорів у вирішенні цього конфлікту [1].

Директор українського Інституту зовнішньополітичних досліджень Г. Перепелиця відзначив, що до російсько-українського конфлікту Україна та Польща були партнерами, але це було асиметричне партнерство, тому що Польща виступала патроном нашої європейської та євроатлантичної інтеграції, а тепер необхідно, щоб настала рівноправна співпраця.

Виникає питання, чому у відносинах між Україною та Польщею остання є більш успішною і займає лідируючі позиції та чим це зумовлено?

На думку українського журналіста Віталія Портникова, це можна пояснити, тим, що маючи після розпаду СРСР на початку 90-х років ХХ століття схожі економічні можливості, ці держави пройшли різними історичними шляхами. При цьому історична культура Польщі розвивалася в кращих умовах ніж в Україні [6].

За період існування СРСР в Україні знищувалося все: національна інтелігенція, селянство, навіть національно орієнтована частина бюрократії, зруйновано практично всі інституції національного будівництва, замість економіки – держплан та диктат бездумної бюрократії. Після 1945 року Польща залишається польською державою де залишилася багатопартійна система, хоч і декоративна, але така, що залишала простір для дискусій навіть для некомуністичної преси, а Україну в цей час нещадно русифікували.

«Радянський режим не дбав навіть про імітацію вибору та демократії, він правив як демонстративна диктатура. А у підлеглих країнах... ця імітація зберігалася і створювала звичку обирати та відповідати за своє рішення....Поляки будували свою нову країну на випаленій соціалізмом землі. Ми дерлися до них із глибини ...навіть не провалля, а вигрібної ями, у якій опинилися завдяки десятиліттям сталінізму» [6].

24 лютого 2022 року російські війська здійснили повномасштабне вторгнення на територію України. З перших днів російсько-української війни Польща активно підтримує Україну, застосовуючи на міжнародній арені політичні та дипломатичні інструменти, оскільки польська влада розуміє, що у разі поразки України, саме Польща стане буферною державою, найближчим сусідом агресивної росії. З початку вторгнення Польща надає Україні військову і гуманітарну підтримку та прийняла найбільшу кількість українських біженців.

Зближення Польщі та України не залишилося непоміченим у кремлі. З метою погіршення відносин між країнами росія використовує всі інструменти інформаційної війни. Полякам роспропаганда нав'язує

наративи про те, що підтримка України може призвести до втягнення Польщі у війну з усіма відповідними наслідками, включаючи ядерний удар. Така російська інформаційна кампанія дає свої результати. Прикладом цього є протест польських фермерів на кордоні Польщі й України весною 2024 року.

Не без втручання росії одними із найскладніших проблемних питань залишаються історичні. Особливо ті, що стосуються подій Волинської трагедії й інших спірних сторінок часів Другої світової війни. Наразі українсько-польські відносини знову увійшли у стан перманентної кризи. Проросійські політичні партії, неурядові організації та агенти впливу на території Польщі мають для російських спецслужб пріоритетне значення. Основна мета кремля руйнування двосторонніх відносин між Польщею та Україною. Фіксується тенденція до зростання рівня праворадикальних поглядів у польському суспільстві. Звичайно ж, такі дії загрожують обом державам і їхньому виживанню в боротьбі з рф. Посилюється конфронтація на політичному рівні, знову активізується питання щодо «Волинської трагедії».

Міністр оборони Польщі Владислав Косіняк-Камиш у липні 2024 року заявив, що Україна не вступить до ЄС, поки влада у Києві не вирішить питання «Волинської різанини». У вересні цього ж року очільник польського МЗС Радослав Сікорський заявив: «Закликаю Київ якомога швидше знайти рішення щодо Волинської трагедії. Якщо ні, Польща вживе жорстких заходів проти України». Крім цього, російські спецслужби в Польщі активізували зусилля з пошуку «жертв Волинської різанини» та інших осіб, які можуть бути залучені до створення інформаційних матеріалів з метою подальшого використання в анти-українській історичній пропаганді для дискредитації українського національно-визвольного руху й перешкодження налагодженню українсько-польських відносин. Зазначене не сприяє нормальним стосункам між двома державами. Попри допомогу, яку надає Польща Україні, вже зараз закладається підґрунтя для конфлікту, що сприятиме успіхам кремля.

Тут варто нагадати слова українського дипломата Павла Клімкіна: «Головне ж, на що хочу звернути увагу польських колег, які цікавляться історією: у минулому відсутність солідарності між Польщею й Україною рано чи пізно закінчувалася тим, що обидві вони потрапляли під московське ярмо. Якщо хтось заколисує себе вірою в те, що з Польщею таке більше трапитися не може, то мушу застерегти наївних: програма-максимум Кремля – дезінтеграція ЄС і відновлення сфери впливу колишнього ССРСР» [3].

У політиці не буває вічних друзів чи ворогів, вічними є лише інтереси. Попри близькість України та Польщі й очевидні вигоди від

їхньої стратегічної співпраці є і чимало проблем. Все ж будувати міцні й дружні відносини з поляками необхідно. Важливо проаналізувати найголовніші проблеми у стосунках цих держав для подальшого їх вирішення.

Сучасні міжнародні відносини між Польщею та Україною не дивлячись на численні виклики, відкривають безліч можливостей для спільного розвитку. Для вирішення проблем України та Польщі необхідно: політично об'єднатися для ефективного протистояння агресії східного сусіда; розробити план щодо диверсифікації своїх джерел енергії та зменшення залежності від російських поставок; здійснювати спільні заходи з інформаційного протиборства та кібербезпеки; розвивати вільний та справедливий обмін товарами та послугами; покращувати економічну співпрацю; розвивати транспортні та логістичні мережі; удосконалювати співпрацю в галузі культури, освіти та науки; зміцнювати військову співпрацю, дипломатичні зусилля та розвиток стратегічного партнерства; зробити все можливе для вирішення історичних суперечок, зокрема щодо питання Волинської трагедії [2]. Навіть найскладніші виклики можна подолати, якщо обидві країни виявлять високий рівень дипломатичної майстерності та готовність до взаємного компромісу.

Література:

1. Алексієвєць Л., Алексієвєць М., Ільчук І. Тенденції та проблеми співпраці України і Польщі в економічній сфері у сучасних умовах. *Наукові записки. Серія «Історія»*. URL: http://dpspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7423/1/Alexiyevets_L.pdf (дата звернення 23.09.2024).
2. Геворгян М. Сучасні глобальні міжнародні виклики для України та Польщі як партнерів. URL: <https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2023/materiali%20konf/23.pdf>. (дата звернення 21.09.2024).
3. Клімкін П. Україна і Польща. Випробування історією. Збруч. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2414013-ukraina-i-polsa-viprovovuvanna-istorieiu.html>. (дата звернення 23.09.2024).
4. Мацієвський Ю. “Волинська трагедія” чи “Волинська різанина”? Чому масові вбивства поляків на Волині некоректно називати геноцидом. URL: https://zaxid.net/volinska_tragediya_chi_volinska_rizanina_n1397492. (дата звернення 21.09.2024).
5. Піх О. Між партнерством і сусідством: міждержавні відносини України і Польщі у 2005–2015 роках. Українсько-польські відносини. Новітня доба / відп. ред. М. Литвин ; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2017. С. 541–561. URL:

<https://www.inst-ukr.lviv.ua/download.php?downloadid=739> (дата звернення 24.09.2024).

6. Портников В. Чому Україна не Польща. URL: <https://infopost.media/chomu-ukrayina-ne-polshha/> (дата звернення 25.09.2024).